

CULTUUR & ERFGOED

visie 2025-2035

INHOUD

Voorwoord	3
Samenvatting	5
Inleiding	6
1. Kaders	8
2. Terugblik	14
3. Ontwikkelingen en kansen	16
4. Samenwerking en participatie: de totstandkoming van de visie	22
5. Onze visie op cultuur en erfgoed	24
6. Financieel kader	35
Bijlagen	37

VOORWOORD

Verstevigen, verbinden, verwelkomen, verrijken en vernieuwen; dat zijn de kernwoorden van de nieuwe visie Ruimte voor Reuring! Een visie die tot stand gekomen is dankzij intensieve integrale samenwerking tussen inwoners, het culturele en erfgoed netwerk, betrokkenen en gemeente. Een proces waar we trots op kunnen zijn. Ieder heeft en pakt zijn rol. Ieder is ambassadeur voor cultuur en erfgoed in de gemeente Almelo.

Het ambassadeurschap en de integrale samenwerking lopen als een rode draad door de visie heen.

Samenwerking is essentieel voor het succes van de cultuur- en erfgoedvisie. De gemeente speelt een rol, maar kan dit niet alleen. Het brede netwerk van culturele en erfgoedorganisaties, makers, ondernemers en inwoners is onmisbaar bij het realiseren van de ambities. Iedere partij heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid en draagt bij vanuit zijn expertise en mogelijkheden. We zijn samen ambassadeurs van cultuur en erfgoed in Almelo. Door krachten te bundelen, initiatieven te ondersteunen en verantwoordelijkheid te nemen, versterken we de culturele infrastructuur en het erfgoedlandschap en zorgen we ervoor dat het toegankelijk en levendig blijft voor iedereen.

Cultuur en erfgoed moeten een onmiskenbaar onderdeel zijn van het dagelijks leven. Inclusie draagt er aan bij dat cultuur en erfgoed voor iedereen bereikbaar zijn, ongeacht achtergrond, leeftijd of sociaaleconomische situatie. Dit betekent niet alleen dat culturele instellingen, evenementen en activiteiten toegankelijk moeten zijn, maar ook dat er ruimte moet worden geboden aan jonge makers en amateurkunstverenigingen. Naast grote instellingen is het ook belangrijk om kleine initiatieven te stimuleren omdat zij bijdragen aan een divers en verrassend cultuur- en erfgoedaanbod. Hierdoor wordt niet alleen het aanbod versterkt maar ook de culturele diversiteit van de stad zichtbaar gemaakt. Het nieuwe evenementenbeleid wordt een helder kader voor culturele- en erfgoedactiviteiten in de hele gemeente; de stad Almelo, en de dorpen Aadorp en Bornerbroek.

Cultuur en erfgoed zorgen voor reuring in de samenleving. Met aandacht voor het verleden, oog voor het heden en zicht op de toekomst. Het trekt mensen aan. Uit de gesprekken blijkt de behoefte aan een goed vestigingsklimaat voor (jonge) makers. Dit draagt bij aan de economische waarde van cultuur en erfgoed voor de samenleving.

Wethouder Margreet
Overmeen-Bakhuis

SAMENVATTING

Ruimte voor Reuring!

Almeloërs zijn trots op hun stad en de omliggende dorpen. De gemeente Almelo verdient dan ook een toekomstgerichte visie voor cultuur en erfgoed. De samenleving en de wereld veranderen volop.

Om hierop in te spelen wordt gekozen voor een integrale koers die cultuur en erfgoed stevig verankert in het dagelijks leven en maatschappelijke opgaven in het ruimtelijke en sociale domein. Daarmee gaat deze visie verder dan de wettelijke taken van de gemeente. Het geeft ook richting aan lokale ambities. Daarbij heeft het aandacht voor identiteit, innovatie en inclusie. Samen gaan we voor reuring in onze gemeente en daar is volop ruimte voor.

De Cultuur- en Erfgoedvisie is ontstaan uit een unieke samenwerking tussen partners, inwoners en de gemeente. Met elkaar hebben we hard gewerkt aan een visie die het cultuur- en erfgoedbeleid verder versterkt en op de kaart zet. Met elkaar zijn we gekomen tot vijf samenhangende ambities. Er wordt ingezet op het versterken van samenwerking en zichtbaarheid binnen het culturele- en erfgoednetwerk. Cultureel erfgoed wordt benaderd als vertrekpunt voor verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Cultuur en erfgoed moeten voor iedereen toegankelijk zijn om te ervaren en te creëren. Ook wordt de openbare ruimte gezien als plek waar cultuur en erfgoed zichtbaar en beleefbaar zijn. Tot slot wordt er gewerkt aan een vernieuwde aanpak van cultuur- en erfgoededucatie.

Cultuur en erfgoed stimuleren creativiteit, versterken de Almeloëse gemeenschap, dragen bij aan welzijn en maken de gemeente aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers en ondernemers. Deze visie ziet cultuur en erfgoed niet alleen als doel op zich, maar ook als middel om maatschappelijke vraagstukken en uitdagingen aan te pakken. Verder biedt het de mogelijkheid om de woonaantrekkelijkheid van de gemeente te vergroten. Waardoor er voor bestaande inwoners meer te beleven is, jongeren reuring blijven vinden in onze gemeente en ook mensen van buiten steeds vaker kiezen voor Almelo als staat om te wonen, werken en recreëren. Cultuur en erfgoed worden daarmee erkend als dragers van intrinsieke, sociale, educatieve, economische en ruimtelijke waarde.

Een belangrijke kracht van de visie is de integrale benadering: cultuur en erfgoed worden niet los gezien van andere domeinen, maar verbonden met maatschappelijke opgaven in het ruimtelijke en sociaal domein. Want door samen te werken met elkaar komen we verder dan alleen. Door deze verbindingen ontstaat ruimte voor vernieuwing, effectieve inzet van middelen en gedeeld eigenaarschap. Almelo investeert daarbij in een sterk netwerk van instellingen, makers, vrijwilligers en onderwijs, en werkt daarbij samen met het cultuur- en erfgoednetwerk.

Almelo houdt van doen. Deze visie is daarom een eerste stap. Een stap om met cultuur en erfgoed meer reuring te creëren in Almelo. Deze Cultuur- en Erfgoedvisie is daarmee niet alleen richtinggevend voor de gemeente, maar ook een uitnodiging aan alle betrokkenen om gezamenlijk te bouwen aan een cultureel sterk en toekomstgericht Almelo.

INLEIDING

Ruimte voor Reuring!

Deze Cultuur- en Erfgoedvisie legt een sterke basis voor de toekomst. In een wereld die continu in beweging is, wil de gemeente Almelo niet achterblijven, maar vooruitgaan. De samenleving verandert en technologieën ontwikkelen zich. Dit vraagt om een frisse blik, een heldere koers en het leggen van slimme verbindingen.

Het vorige beleid heeft de gemeente Almelo – waar- onder de stad Almelo en haar dorpen Bornerbroek en Aadorp – ver gebracht. Maar om de impact te ver- groten en kunst, cultuur en erfgoed te versterken, is vernieuwing nodig. Met deze Cultuur- en Erfgoedvisie kiest de gemeente bewust voor innovatie, efficiëntie en vooruitgang, zodat Almelo wendbaar blijft en klaar is voor de kunst, cultuur en erfgoed van morgen en misschien zelfs overmorgen. Kijken vanuit een breed perspectief vormt hier het uitgangspunt. De gemeente streeft naar een aantrekkelijke stad en een stad in ba- lans. We zetten bewust in op meer verbinding tussen kunst, cultuur, erfgoed en maatschappelijke ontwikke- lingen binnen het ruimtelijke en sociaal domein. De gemeente Almelo heeft een wettelijke taak om een toegankelijk kunst- en cultuuraanbod te creëren, cultuureducatie te bevorderen en cultureel erfgoed (hierna: erfgoed) te beschermen. De gemeente is onder meer verantwoordelijk voor de ondersteuning van bi- bliotheeken en het stimuleren van deelname aan kunst en cultuur. Er wordt samengewerkt met provinciale en landelijke overheden en in regionaal verband om cul- tuur- en erfgoedbeleid te ontwikkelen en uit te voeren binnen de wettelijke kaders.

Onze visie en ambities

Deze Cultuur- en Erfgoedvisie geeft invulling aan de wettelijke verplichtingen en integreert de lokale ambities. Uit het participatieproces kwamen vijf ambities naar voren:

- Samenwerking en zichtbaarheid **versterken**
- Cultureel erfgoed als vertrekpunt om verleden, heden en toekomst te verbinden
- Cultuur en erfgoed **verwelkomen** iedereen om te ervaren en te creëren
- De openbare ruimte **verrijken** met cultuur en erfgoed
- Cultuur- en erfgoededucatie **vernieuwen**

Door met elkaar aan deze ambities te werken zet de gemeente Almelo in op een **sterk cultureel klimaat dat past bij de identiteit en behoeften van de gemeente en haar inwoners.**

Totstandkoming

Cultuur en erfgoed samen

Cultuur en erfgoed zijn nauw met elkaar verweven en versterken samen de identiteit en verbondenheid van de samenleving. Door cultuur en erfgoed in één visie te integreren, wordt voorgesorteerd op een integrale aanpak waarin cultuur en erfgoed worden gezien als één geheel dat bijdraagt aan een levendige en bete- kenisvolle leefomgeving. Bovendien is de Cultuur- en

Erfgoedvisie een bouwsteen voor de Omgevingsvisie, waarin cultuur en erfgoed samenkomen met ruimtelij- ke en sociale ontwikkelingen en elkaar verrijken.

Participatieproces

Deze Cultuur- en Erfgoedvisie is gevormd met de men- sen die het aangaat. Echte verandering ontstaat door samenwerking en dialoog. Daarom is de gemeente ac-

tief in gesprek gegaan met betrokkenen uit de kunst-, cultuur- en erfgoedsector. Door middel van mijlpaal-bijeenkomsten, atelierssessies, gastlessen en een online enquête onder inwoners is er geluisterd en is de koers aangescherpt. Jongeren, zoals ROC-studenten van de Podium Academie, brachten een frisse blik op de toekomst. In één-op-één gesprekken met partners zijn specifieke uitdagingen en kansen besproken. Dit brede participatieproces heeft geleid tot een ambitieuze, breed gedragen en toekomstbestendige visie.

Langetermijnvisie

De gemeente heeft bewust gekozen om een Cultuur- en Erfgoedvisie voor 10 jaar op te stellen, omdat dit ons in staat stelt om een lange termijn koers te bepalen. Naast de visie maakt de gemeente een onderliggend uitvoeringsprogramma met concrete acties en doelstellingen. Evaluatie en monitoring spelen hierin een belangrijke rol om de voortgang en relevantie te waarborgen.

Leeswijzer

In Hoofdstuk 1 van deze Cultuur- en Erfgoedvisie staan de kaders van cultuur en erfgoed in Almelo, Bornerbroek en Aadorp. Hoofdstuk 2 biedt een terugblik op het huidige cultuur- en erfgoedbeleid. In Hoofdstuk 3 worden de ontwikkelingen en kansen op landelijk, provinciaal en lokaal niveau uitgelicht. Hoofdstuk 4 gaat in op de totstandkoming van de visie door middel van samenwerking en participatie. Hoofdstuk 5 legt de basis voor de toekomst van cultuur en erfgoed in de gemeente. De visie is opgedeeld in 5 overkoepelende ambities. Deze ambities vormen de structuur waarbinnen specifiek beleid wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Tot slot worden in Hoofdstuk 6 de financiële kaders meegegeven, waarin wordt beschreven hoe de gemeente deze ambities financieel ondersteunt. Welke middelen zijn beschikbaar? En hoe dragen deze bij aan de realisatie van deze visie.

1 | KADERS

Cultuur en erfgoed vormen de basis van de identiteit en leefomgeving van de gemeente Almelo. In dit hoofdstuk wordt gedefinieerd wat onder kunst, cultuur en erfgoed wordt verstaan en hoe deze verweven zijn met het dagelijks leven. Cultuur en erfgoed hebben verschillende waarden die bijdragen aan de samenleving: intrinsieke waarde, omdat het creativiteit en expressie stimuleert; sociale waarde, doordat het mensen verbindt; educatieve waarde, door kennis en vaardigheden over te dragen; economische waarde, als motor voor recreatie, toerisme en werkgelegenheid; en ruimtelijke waarde, door de meerwaarde die het biedt aan de leefomgeving. Samen maken deze elementen cultuur en erfgoed onmisbaar voor Almelo.

1.1 Definitie kunst, cultuur en erfgoed

Het participatieproces om te komen tot deze Cultuur- en Erfgoedvisie heeft geleid tot drie passende definities voor kunst, cultuur en erfgoed in Almelo.

Kunst is een creatieve uiting met een eigen, intrinsieke waarde die gevoelens en ideeën oproept, mensen inspireert en met elkaar verbindt. Het geeft vorm aan expressie en verbeelding en het beoefenen van kunst draagt bij aan persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling.

Cultuur is de ziel van Almelo, gevormd door mensen, tradities en kunst. Het verbindt, inspireert en biedt ruimte voor expressie, educatie en groei. Cultuur is altijd in beweging. Het laat tastbare en voelbare markeringen na in de samenleving.

Erfgoed is het levende verhaal van Almelo, gevormd door de zichtbare en verborgen getuigenissen uit het verleden. Denk aan de historische gebouwen, het landschap, tradities en gewoonten. Erfgoed verbindt verleden, heden en toekomst en draagt bij aan de identiteit van de stad, de dorpen en haar inwoners.

1.2 De waarden van cultuur en erfgoed voor de samenleving

Cultuur en erfgoed zijn van waarde voor de samenleving in Almelo. Het inspireert, daagt uit en verrijkt het leven door haar intrinsieke kracht. Cultuur en erfgoed verbinden mensen, versterken gemeenschappen en dragen bij aan een inclusieve en sociale stad. Educatie speelt hierin een belangrijke rol, door talentontwikkeling en het stimuleren van creativiteit en kritisch denken. Daarnaast hebben cultuur en erfgoed een economische impact: het trekt bezoekers, ondernemers en investeringen aan. Ook ruimtelijk dragen cultuur en erfgoed bij aan de identiteit en leefbaarheid van Almelo.

Intrinsieke waarde

De intrinsieke waarde van cultuur en erfgoed ligt in het feit dat ze mensen raakt, inspireert en uitdaagt. Het biedt ruimte voor creativiteit en expressie, waardoor mensen hun talenten ontdekken en ontwikkelen. Het heeft een persoonlijke betekenis; ze ontroeren, confronteren en bieden nieuwe perspectieven. Juist omdat de beleving van cultuur en erfgoed voor iedereen anders is, is een breed en divers aanbod belangrijk. Dit zorgt ervoor dat iedere Almeloër, ongeacht culturele achtergrond of interesse, zich herkent in en verbindt met cultuur en erfgoed. Cultuur en erfgoed verrijken het leven en dragen bij aan de leefomgeving waarin verbeelding en creativiteit de ruimte krijgen.

Sociale waarde

Cultuur en erfgoed spelen een cruciale rol in het sociale leven van mensen. Ze verbinden mensen, creëren ontmoeting en dragen bij aan een sterke, inclusieve en multiculturele samenleving. Samen cultuur en erfgoed maken en beleven versterkt het gemeenschapsgevoel en de leefbaarheid van buurten, wijken en dorpen. Veel Almeloërs zijn betrokken bij verenigingen en amateurkunsten, waardoor cultuur en erfgoed een vast onderdeel zijn van het dagelijks leven.

Kennismaken met elkaars cultuur en erfgoed bevordert onderling begrip, interesse en respect tussen verschillende culturele groepen in de samenleving. Cultureel aanbod en cultuurparticipatie zijn doelen uit het strategisch beleidsplan en Actieplan Sociaal Domein. Cultuur en erfgoed verbinden mensen op een toegankelijke manier met elkaar en dragen zo bij aan welzijn, persoonlijke ontwikkeling en inclusie. Zwaardere zorg en ondersteuning kan soms zo voorkomen worden. Daarnaast versterkt het de sociale samenhang binnen Almelo.

Met deze visie bouwen we verder aan een gemeente waarin cultuur en erfgoed bijdragen aan verbinding, ontmoeting en een inclusieve toekomst.

Educatieve waarde

Cultuur en erfgoed hebben een belangrijke educatieve waarde. Cultuur- en erfgoededucatie draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren, zowel op school als daarbuiten. Het leert hen over cultuur en erfgoed en stimuleert creativiteit, reflectie en expressie. Ook helpt cultuur- en erfgoededucatie bij de ontwikkeling van communicatieve, cognitieve en sociale vaardigheden, en motorische vaardigheden. Ook ondersteunt het taal- en rekenonderwijs door leerlingen op een andere manier te laten leren en ervaren.

Economische waarde

Cultuur en erfgoed versterken de lokale economie en maken een gemeente aantrekkelijk voor bedrijven en werknemers. Op deze manier levert ze een belangrijke bijdrage aan het vestigingsklimaat van Almelo. Een krachtige cultuur en erfgoed dragen eraan bij dat jongeren worden gebonden aan de gemeente waar ze geboren en getogen zijn. Bovendien is het een belangrijke reden voor (hoger) opgeleiden om in de gemeente te blijven of komen wonen. Ook bedrijven zijn hierbij gebaat. Een goede aansluiting van de arbeidsmarkt bij de activiteiten van een bedrijf draagt bij aan werving, selectie en een krachtigere organisatie.

Daarnaast leveren kunst, cultuur en erfgoed een wezenlijke bijdrage aan de werkgelegenheid. Musea, theaters, kunstgalerijen, en culturele evenementen bieden banen aan een breed scala van professionals. Van kunstenaars en curatoren tot administratief personeel en marketingmedewerkers. In 2024 zorgde de culturele sector voor ongeveer 500 directe banen in de gemeente Almelo.

Momenteel wordt er in totaal jaarlijks ongeveer €1 miljoen uitgegeven in de culturele sector van Almelo. Dit komt voor een deel doordat cultuur en erfgoed een aantrekkende werking hebben voor het toerisme. Almelo trekt jaarlijks ongeveer 50.000 bezoekers die komen voor diverse culturele activiteiten en evenementen. Deze extra bestedingen van buitenaf leveren een impuls voor horeca, detailhandel en de vrijetijdsector.

Daarnaast zorgen de door de gemeente gesubsidieerde culturele organisaties vaak voor extra fondsen en subsidies van buitenaf. Investerings in cultuur en erfgoed creëren zo een sneeuwbal-effect. Creatieve industrieën, zoals design, mode, film en digitale media, inspireren elkaar. Dit leidt tot innovatieve producten en diensten die goed zijn voor de cultuur- en erfgoedsector én andere industriële sectoren. Almelo heeft momenteel ongeveer 200 bedrijven in de creatieve industrie.

Ruimtelijke waarde

Cultuur en erfgoed hebben een belangrijke ruimtelijke waarde voor Almelo. Erfgoed, zoals monumenten, archeologie, kunst in de openbare ruimte en street art, zorgen ervoor dat mensen hun leefomgeving ervaren. Het geeft reuring en versterkt de verbinding van inwoners met hun omgeving. De zichtbare geschiedenis draagt bij aan de identiteit en het karakter van de gemeente. Allemaal plaatsen die ervoor zorgen dat de geschiedenis van een herinnering in leven blijft. De aanwezigheid van cultuur en erfgoed in de openbare ruimte draagt bij aan de esthetiek, maar ook aan de gastvrijheid en de uitstraling van de omgeving. De gemeente wil de culturele en cultuurhistorische waarde van haar omgeving koesteren en is dan ook vastbesloten om het behoud van cultureel erfgoed te waarborgen en ruimte te bieden voor transformatie. Je moet cultuur en erfgoed beleven door ervaringen en doordat het fysiek aanwezig is in de stad en dorpen. Door gebouwen, groenblauwe structuren, objecten, kunstwerken, voorzieningen en evenementen die het dagelijks leven verrijken. Daarom krijgen cultuur en erfgoed een prominente rol binnen de Omgevingsvisie Almelo 2050, die in 2025 wordt ontwikkeld. Hiermee vormen zij een essentieel onderdeel van de toekomstplannen voor de stad en dorpen. Dit sluit aan op de stedelijke ontwikkelings- en transformatieopgaven in de Binnenstad, Almelo Centraal, uitleggebieden, herstructureringswijken en XL Businesspark. Stedelijke ontwikkeling is meer dan stenen. Hoe de ruimte wordt beleefd en ingezet, speelt een belangrijke rol in hoe de fysieke ruimte ervaren wordt. Kunst, cultuur en erfgoed geven reuring aan de stad en haar dorpen en daarmee invulling aan de beleving.

1.3 Rollen en verantwoordelijkheden

Samenwerking is essentieel voor het succes van de Cultuur- en Erfgoedvisie. De gemeente is daarbij één van de spelers, maar kan dit niet alleen. Het brede netwerk van culturele en erfgoedorganisaties, makers, onderwijsorganisaties, ondernemers en inwoners is onmisbaar bij het realiseren van de ambities. Iedere partij heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid en draagt bij vanuit zijn expertise en mogelijkheden. Samen zijn we de ambassadeurs van cultuur en erfgoed in Almelo. Door de krachten te bundelen, initiatieven te ondersteunen en verantwoordelijkheid te nemen, wordt het culturele en erfgoedlandschap versterkt. En het zorgt ervoor dat het toegankelijk en levendig blijft voor iedereen.

Cultureel en erfgoed netwerk

Grote culturele instellingen en professionele makers

De culturele infrastructuur in Almelo bestaat uit een veelzijdig netwerk van instellingen, organisaties en personen die samen een dynamisch cultureel landschap creëren. De bibliotheek vervult een brede maatschappelijke en educatieve functie. Zo zet de bibliotheek zich in voor educatie en leesbevordering, geeft toegang tot kennis en informatie, richt zich op inclusie en mediawijsheid, organiseert workshops en trainingen in het kader van een leven lang leren en is een culturele en sociale ontmoetingsplek. Kaliber Kunstenschool biedt kunstonderwijs voor jong en oud, met een breed scala aan creatieve disciplines. Studio15 is een broedplaats voor (jonge) makers, waar nieuwe talenten de ruimte krijgen om te experimenteren en hun werk te presenteren. Metropool is het poppodium van Almelo, dat een breed scala aan muziek- en cultuurprogramma's biedt, van rock tot klassieke muziek. Het Stedelijk Museum Almelo en de Kunsthal Almelo vormen de culturele pijlers voor beeldende kunst, met tijdelijke tentoonstellingen en permanente collecties die het erfgoed van Almelo en de regio weerspiegelen. Musea zoals Bolletje en het Wevershuisje dragen bij aan cultuurhistorisch besef. Theater Hof 88 is het culturele hart van de stad, waar theater, dans en muziek samenkomen in een breed aanbod van voorstellingen. Professionele cultuurmakers en jonge makers zorgen voor innovatief cultureel aanbod, terwijl amateurkunstenaars hun talenten kunnen ontwikkelen en presenteren in een scala aan lokale verenigingen.

Platform Cultureel Erfgoed Almelo (PCEA)

Om het cultureel erfgoed te beschermen en toegankelijk te maken, werken de door vrijwilligers gerunde erfgoedorganisaties in Almelo en omgeving samen in het Platform Cultureel Erfgoed

Almelo (PCEA). Het PCEA brengt zo'n 20 partijen samen en wordt ondersteund door onder andere de Stichting Almelo Promotie (SAP). De erfgoedorganisaties helpen de geschiedenis en cultuur van Almelo levend te houden door het verzamelen, bewaren en presenteren van historische objecten en verhalen. Dit draagt bij aan het cultureel bewustzijn van de bewoners en bezoekers en maakt het rijke verleden van Almelo zichtbaar en tastbaar.

Rijk verenigingsleven en tal van vrijwilligers

De culturele en erfgoedverenigingen, stichtingen en alle vrijwilligers in Almelo dragen op diverse manieren bij aan cultuur en erfgoed in de gemeente. Zij bevorderen gemeenschapsgevoel en sociale cohesie. Door hun activiteiten zorgen zij voor ontmoetingsplekken, waar mensen met verschillende achtergronden samenkomen en zich verbonden voelen met Almelo. Dit versterkt de leefbaarheid en draagt bij aan de sociale inclusie. Daarnaast stimuleren ze de creatieve ontwikkeling van zowel jong als oud. Ze bieden mogelijkheden voor talentontwikkeling en educatie door kunst- en cultuurprogramma's, workshops en evenementen, die bijdragen aan de educatieve waarde van cultuur in Almelo. De amateurkunst en culturele producties die door deze organisaties worden gepresenteerd, vormen een belangrijk onderdeel van het culturele aanbod van Almelo.

Gemeente

De gemeente Almelo is grotendeels verantwoordelijk voor accommodaties voor podiumkunsten en voor de financiering van het beheer van gemeentelijke collecties.

Gemeenten zijn als bevoegd gezag op grond van wet- en regelgeving, samen met onder andere eigenaren, verantwoordelijk voor de instandhouding van de aangewezen rijksmonumenten binnen de gemeentegrens. Daarnaast hecht de gemeente waarde aan lokaal erfgoed door de aanwijzing van gemeentelijke monumenten en stads- en dorpsgezichten. In het omgevingsplan geeft de gemeente vorm aan de borging van cultuurhistorie.

De feitelijke kennismaking met cultuur en erfgoed vindt plaats in gemeenten, in een nauw samenspel van scholen en aanbieders op het gebied van cultuur en erfgoed (met en zonder subsidie). De gemeente voert daarbij de regie en faciliteert een breed en samenhangend cultuur- en erfgoedaanbod voor scholen, bemiddeling van het aanbod, aansluiting binnenschools-buitenschools en afspraken met scholen. Hier ligt een gezamenlijke opgave met het Rijk en de Provincie Overijssel.

Gemeente en educatie

Samen met cultuuraanbieders en het onderwijs zet de gemeente Almelo zich actief in voor cultuureducatie binnen het Kunst en Educatie Platform Almelo (KEPA). Daarnaast draagt de gemeente als convenantpartner binnen het Cultuur Convenant Oost Nederland bij aan programma's op het gebied van samenwerking in cultuurbeleid, toegankelijkheid en cultuureducatie- en participatie. De afgelopen jaren heeft de gemeente een sterke samenwerking in cultuurregio Twente opgezet die er voorheen niet was. Er is nu periodiek overleg tussen de ambtenaren en bestuurders van de 14 gemeenten. Dit werkt ontzettend goed. De samenwerking levert veel op voor het culturele veld in Twente, zowel inhoudelijk als financieel. De projecten zorgen ervoor dat cultuur en creativiteit op een laagdrempelige manier bereikbaar en beleefbaar is voor iedereen in Twente.

De samenwerking heeft geleid tot drie projecten: de Twentse Maakplaatsen, de Creatieve Broedplaatsen Twente en Cross-TIC. De structurele investering in cultuur- en erfgoededucatie stimuleert de creativiteit van jonge Almeloërs, en hun vermogen om kritisch te denken en zich persoonlijk te ontwikkelen.

2 | TERUGBLIK

Voordat we de blik op de toekomst richten, staan we eerst stil bij het verleden en de huidige situatie. Cultuur en erfgoed in de gemeente Almelo hebben zich de afgelopen jaren ontwikkeld onder invloed van beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en de veranderende behoeften van inwoners. Welke resultaten zijn behaald en welke lessen zijn geleerd? Deze inzichten vormen de basis voor een toekomstbestendig beleid dat aansluit bij de dynamiek en ontwikkelingen van de gemeente.

2.1 Cultuurbeleid

Het vorige cultuurbeleid had drie belangrijke doelstellingen: een breed en toegankelijk cultuuraanbod, cultuur als middel om talenten en vaardigheden te versterken en het vergroten van de levendigheid en identiteit van de binnenstad. In de afgelopen periode zijn stappen gezet op deze doelstellingen. De samenwerking met de 14 gemeenten in Twente is versterkt in de cultuurregio Twente. Dit heeft geleid tot regionale cultuurprojecten en een breder aanbod. Ook het cultuureducatieprogramma (KEPA) heeft een impuls gekregen, en zorgde ervoor dat meer jongeren in aanraking zijn gekomen met kunst, cultuur en erfgoed. De cultuurmakelaar heeft zich ontwikkeld als centrale verbinder in het culturele veld, waardoor samenwerking en initiatieven beter op elkaar aansluiten. Verder zijn amateurkunst initiatieven gestimuleerd en zijn succesvolle projecten zoals diverse stadsmusicals gerealiseerd. Deze hebben veel publiek getrokken en de culturele en ruimtelijke identiteit van de stad versterkt.

We kunnen ook belangrijke lessen trekken uit de afgelopen periode. Door het cultuurbeleid te verbreden kunnen we meer doelgroepen bereiken en cultuur inzetten voor bredere maatschappelijke vraagstukken binnen het ruimtelijk en sociaal domein. Een ander aandachtspunt is het onderscheid tussen visie en uitvoering. Heldere kaders helpen om strategie en praktijk beter op elkaar af te stemmen. Tot slot, is het essentieel dat de randvoorwaarden zoals financiering, capaciteit en regelgeving op orde zijn.

2.2 Erfgoedbeleid

Het erfgoedbeleid **'Zichtbaar verleden. Kapitaal van de toekomst'** was gericht op drie pijlers: beschermen, benutten en beleven van erfgoed. De afgelopen jaren zijn hierin mooie stappen gezet. Zo is het Platform Cultureel Erfgoed Almelo (PCEA) opgericht om erfgoedorganisaties te verbinden. Ook zijn diverse erfgoedinitiatieven gestimuleerd om de zichtbaarheid van cultureel erfgoed in Almelo te versterken. En het religieus erfgoed is in kaart gebracht om geloofsgemeenschappen goed voor te bereiden op de toekomst.

Toch zijn niet alle doelen volledig gerealiseerd. De capaciteit en financiële middelen waren beperkt. Dit had duidelijk invloed op de uitvoering van het beleid. Een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst is het versterken van de capaciteit en deskundigheid. Daarnaast is het wenselijk om het subsidiekader voor erfgoedinitiatieven te verhelderen, zodat initiatieven effectiever en efficiënter kunnen worden ondersteund. Ondanks deze uitdagingen heeft het vorige erfgoedbeleid en uitvoeringsplan een **stevige basis gelegd voor de ontwikkeling en behoud van cultureel erfgoed in Almelo.**

A photograph of a person in a kayak on a canal, with a modern building in the background. The image is overlaid with a semi-transparent orange filter. The building has a curved facade with many windows. The person is wearing a life jacket and is paddling. The water is calm.

3 | ONTWIKKELINGEN & KANSEN

In een snel veranderende wereld bieden cultuur en erfgoed unieke mogelijkheden om onze gemeenschappelijke geschiedenis te bewaren en te verrijken. Bij het maken van beleid voor cultuur en erfgoed hebben we te maken met wettelijke taken, maar ook met landelijke en regionale ontwikkelingen. In dit hoofdstuk een overzicht van de ontwikkelingen en de kansen die van invloed zijn.

3.1 Ontwikkelingen

3.3.1 Landelijk

Onderstaande landelijke ontwikkelingen tonen aan hoe cultuur en erfgoed zich aanpassen aan de hedendaagse uitdagingen en mogelijkheden, en hoe de sector zich richt op innovatie, inclusiviteit en duurzame groei.

Cultuur

Cultuur convenant

De minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) legt elke vier jaar afspraken vast in een convenant met de landsdelen. Almelo is ingedeeld in landsdeel Oost. Het convenant heeft een algemeen deel (geldend voor alle partijen), afspraken met de provincies en een regio specifiek deel. Vanuit dit convenant hebben de 14 gemeenten in de cultuurregio Twente gezamenlijk afspraken over de beleidsprioriteiten en verantwoordelijkheden in het cultuurbeleid van alle overheden tezamen. Dit is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2023-2028. De 14 Twentse gemeenten leggen hierin de focus op vier thema's: **innovatie en vernieuwing, samenwerking in cultuurbeleid, toegankelijkheid, cultuureducatie en -participatie.**

Bibliotheek

Bibliotheekconvenant 2024-2027

In het Bibliotheekconvenant 2024-2027 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Koninklijke Bibliotheek, De Stichting Samenwerkende POI's Nederland en de Vereniging van Openbare Bibliotheken afspraken gemaakt over de bijdrage van de openbare bibliotheekvoorzieningen aan de maatschappelijke opgaven: (1) geletterde samenleving, (2) participatie in de informatiesamenleving en (3) een leven lang ontwikkelen. Met de wijziging van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken en de invoering van de Zorgplicht is het noodzakelijk dat de bibliotheek **toekomstbestendig** is.

Wijziging Wet Stelsel Openbare Bibliotheken (WSOB)

De gewijzigde WSOB verplicht gemeenten om minimaal één volwaardige bibliotheek te onderhouden. Op dit moment is er voor gemeenten een bevoorderingstaak. Dit wordt gewijzigd in een wettelijke zorgplicht. De nieuwe wet treedt naar verwachting in 2026 in werking. Ten aanzien van de zorgplicht stellen gemeenten in samenwerking met de bibliotheek een meerjarenplan voor bibliotheekbeleid op.

Erfgoed

De gemeenschap aan zet

Met de ondertekening van het Verdrag van Faro benadrukt Nederland de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving. Het verdrag stelt **de mens en de samenleving centraal in hun relatie met erfgoed**. Niet alleen de historische plek zelf, het voorwerp, de traditie, enzovoort is belangrijk, maar vooral ook de verschillende betekenissen en het gebruik ervan. Het verdrag sluit goed aan bij de ontwikkelingen in de erfgoedzorg die te maken hebben met meerstemmigheid, co-creatie, burgerinitiatief en de aandacht voor immaterieel erfgoed.

Programma Erfgoed & Overheid

De uitvoering van erfgoedtaken in de fysieke leefomgeving staat bij gemeenten en provincies onder druk door het toenemende gebrek aan capaciteit en deskundigheid. Dit is zorgwekkend gezien de grote, urgente ruimtelijke opgaven waar Nederland voor staat, zoals het bouwen van voldoende woningen en de energietransitie. Erfgoed moet een volwaardige rol spelen in die ruimtelijke opgaven. Daarom is het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) gestart met het programma Erfgoed & Overheid. Het programma richt zich op het inventariseren van knelpunten en het ontwikkelen van een stimuleringsaanpak.

Erfgoed en duurzaamheid

Er is een toenemende focus op het duurzaam behouden en herbestemmen van cultureel erfgoed. Dit houdt in dat er milieuvriendelijke en energiebesparende technieken worden toegepast in de restauratie en het beheer van erfgoedobjecten en -locaties, met het oog op langetermijnbehoud.

3.3.2 Regionaal

In regionaal verband werkt de gemeente Almelo samen met de andere Twentse gemeenten in de Cultuurregio Twente. Ook hier zijn er diverse trends en ontwikkelingen zichtbaar. Deze ontwikkelingen laten zien hoe cultuur en erfgoed in de regio zich steeds meer richten op **samenwerking, duurzaamheid en het versterken van de lokale identiteit**.

Cultuur

Voortzetting Twentse Maakplaatsen

De Twentse Maakplaatsen zijn een initiatief van Tetem en de 14 Twentse gemeenten, gestart in 2019-2020 als een proeftuin. Ze bieden een laagdrempelig activiteitenprogramma rondom technologie, digitalisering en maakprocessen, waarbij deelnemers kunnen experimenteren en zich ontwikkelen. De activiteiten vinden plaats in bibliotheken, fablabs, musea en andere culturele instellingen.

Creatieve Broedplaatsen Twente

De Creatieve Broedplaatsen Twente (2019-2025) verbinden kunst, cultuur en technologie. Tot nu toe zijn 31 broedplaatsen ondersteund. Na 2025 wordt onderzocht hoe het thema kan doorgaan, via nieuwe aanvragen, coaching of uitbreiding. Een projectgroep onderzoekt financiering en doet een voorstel aan de Cultuurregio.

Twentse gebiedsbiografie

Op initiatief van de Cultuurregio Twente wordt in 2025 gewerkt aan een Twentse gebiedsbiografie om de ontstaansgeschiedenis van de regio te analyseren en waarderen. Dit is een inventarisatie en helpt om een beeld te geven wat voor ons op later moment waardevol is wat betreft integraal aanvliegen van cultuur en erfgoed in Twente.

Erfgoed

Erfgoedontmoeting Regio Twente

Naar aanleiding van het Programma Erfgoed & Overheid is zijn er op regionaal en ambtelijk niveau regelmatig bijeenkomsten om actief actualiteiten, kennis en ontwikkelingen uit te wisselen. Deze samenwerking tussen de Twentse erfgoedambtenaren, Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel, Provincie Overijssel en Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed draagt bij aan de verbinding van de verschillende partijen en het versterken van de (regionale) kennis en kunde.

Herbestemming van industrieel en religieus erfgoed

Regio Twente heeft een rijke industriële en religieuze geschiedenis. Veel oude fabrieken, industriële panden en kerken zijn verdwenen of staan voor een herbestemmingsopgave om leegstand en verval te voorkomen. Zo kan een oude kerk worden omgebouwd tot een cultureel centrum of kunnen woningen gerealiseerd worden in een oude fabriek. Het doel is om duurzaam gebruik van gebouwen met cultuurhistorische waarde te bevorderen en te faciliteren en zo bij te dragen aan het behoud van erfgoed.

3.3.3 Lokaal

In regionaal verband werkt de gemeente Almelo samen met de andere Twentse gemeenten in de Cultuurregio Twente. Ook hier zijn er diverse trends en ontwikkelingen zichtbaar. Deze ontwikkelingen laten zien hoe cultuur en erfgoed in de regio zich steeds meer richten op samenwerking, duurzaamheid en het versterken van de lokale identiteit.

Cultuur

Samenwerking Metropool en Studio15

Metropool Poppodium programmeert vanaf voorjaar 2025 ook in Almelo. Hierbij werkt Metropool samen met Studio15 (onderdeel van Kaliber Kunstenschool). De gemeente Almelo heeft in 2024 akkoord gegeven op de aanvraag om hier een volwaardig poppodium van te maken. Door deze samenwerking biedt Studio15 professionele doorgroeimogelijkheden en wordt het daarmee nog aantrekkelijker voor jongeren. Het is mogelijk de jongeren, jongvolwassenen en beginnende artiesten een uitgebreider talentontwikkelingsprogramma te bieden en Studio15 op een hoger plan te tillen. Metropool heeft ervaring in de exploitatie van een poppodium en biedt minimaal 4 keer per maand een passend programma. Dit is een mooie aanvulling op het culturele aanbod in de gemeente Almelo en een samenwerking die gekoesterd moet worden.

Verhuizing Stedelijk Museum en Kunstpunt Almelo

Er staan twee verhuizingen op de planning. Het Stedelijk Museum Almelo gaat verhuizen naar een grotere locatie in de binnenstad, het Hofkeshuis. Dit is een groter pand waardoor het Stedelijk Museum Almelo zich in de binnenstad beter kan profileren als regionaal museum in Twente. De nieuwe locatie biedt meer ruimte voor het opzetten van educatieve programma's en activiteiten en om bovenregionale tentoonstellingen te organiseren. Het Hofkeshuis heeft daarnaast meer uitstraling als museum en het verhoogt de aantrekkelijkheid van de binnenstad en de woonaantrekkelijkheid van de gemeente. Ook het Kunstpunt Almelo is verhuisd. Ze zitten in een nieuwe locatie aan de Markstraat, naast het pand van de Little Church. Vanuit deze locatie zullen de ruim zestig aangesloten kunstenaars hun ateliers inrichten, exposeren en een winkel draaiende houden.

De bibliotheek brengt mensen samen

Voor een gemeente als Almelo is en blijft de bibliotheek een belangrijke basisvoorziening, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en zichzelf kunnen ontwikkelen. Het kabinet wil dat elke gemeente een volwaardige bibliotheek heeft. Gemeenten krijgen daarvoor extra geld en vanaf 1 januari 2026 een wettelijke taak, ook wel zorgplicht genoemd. De zorgplicht voor gemeenten draagt bij aan het versterken van deze bibliotheken.

Bibliotheek Almelo heeft Rijnbrink een opdracht gegeven om te onderzoeken wat er straks nodig is om te kunnen voldoen aan genoemde zorgplicht. Dit is met behulp van de regeling Toekomstkracht. De verwachting is dat er uitbreiding van een aantal voorzieningen/locaties in de stad moet komen. Dit biedt kansen voor slimme combinaties. Het Rijk verstrekt hiervoor een financiële bijdrage.

Bidbook cultuur

De gemeenteraad van Almelo heeft met de motie “1 cultureel centrum” de wens uitgesproken om cultuur en erfgoed een sterkere plek te geven in Almelo. Daarnaast hebben diverse (grote) bedrijven aangegeven te willen meedenken en bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe culturele voorzieningen, waaronder een theaterfunctie. Deze energie en betrokkenheid vormen de aanleiding voor de gemeente om in 2025 een bidbook voor cultuur te ontwikkelen. De processen van de Cultuur- en Erfgoedvisie en het bidbook complementeren elkaar en zorgen voor een samenhangende aanpak van cultuur en stedelijke ontwikkeling.

Erfgoed

Cultuurhistorische dragers

Cultureel erfgoed is van alle tijden. Elk tijdperk heeft waarde en draagt bij aan de historische gelaagdheid van de stad en dorpen. Deze cultuurhistorische dragers vertellen het verhaal over het ontstaan van de Almelse cultuur en historie. Het is van belang om deze tijdslagen goed in beeld te hebben en in te zetten bij de maatschappelijke opgaven van nu. Op lokaal niveau is er nog geen inzicht in alle tijdslagen, denk aan gebouwen uit de periode van de Wederopbouw (1940-1965) en Post'65 (1965-1990) of de groenblauwe structuren in het landschap.

3.4 Kansen en externe factoren

Kansen

Er is volop potentie om het culturele en erfgoedveld verder te ontwikkelen. Er zijn veel ideeën en initiatieven die het culturele leven in Almelo verrijken. Vaak meer dan nu in beeld is. Uit een enquête onder inwoners blijkt dat zij trots zijn op hun gemeente Almelo.

Jongeren geven aan cultuur en erfgoed belangrijk te vinden en mee te willen denken en doen. Dit biedt kansen om onderwijsinstellingen zoals het ROC en middelbare scholen actiever te betrekken bij het vormgeven van cultuur en erfgoed in Almelo. De ambitie om **cultuur onder één dak of onder meerdere daken te realiseren** kan bijdragen aan een sterkere culturele infrastructuur. Cultureel Overijssel in Kaart biedt de mogelijkheid om het gemeentelijk beleid effectief en structureel te monitoren. Deze kaart biedt meer inzicht in de culturele doelgroepen in Almelo. Voor een sterke programmering kunnen we dit inzicht benutten. Verder is gebleken dat cultuur en erfgoed een rol kunnen spelen in het versterken van het welzijn en sociale verbindingen. Dit kan in de toekomst nog beter worden benut.

Externe factoren

Er is een aantal externe factoren die risico's met zich meebrengt. De financiële druk op het gemeentefonds kan de ruimte voor culturele- en erfgoedinitiatieven beperken. De vergrijzing kan invloed hebben op het draagvlak voor cultuur en erfgoed, bijvoorbeeld doordat er minder vrijwilligers zijn. Momenteel kampt de gemeente met verouderde huisvesting voor culturele activiteiten. Dit kan in de toekomst een belemmering vormen voor de culturele uitingen.

4 | SAMENWERKING EN PARTICIPATIE

de totstandkoming van de visie

De Cultuur- en Erfgoedvisie Almelo 2025-2035, Ruimte voor Reuring! is tot stand gekomen in nauwe samenspraak met de mensen die het aangaat. Niet alleen met instellingen en professionals uit het culturele- en erfgoedveld maar ook met inwoners, jongeren en de gemeenteraad. Participatie stond centraal in elke stap van het proces. Voor de gemeente Almelo is dit een uniek traject, waarin breed, open en op meerdere niveaus is samengewerkt aan een gezamenlijke visie. Het is een proces waar we met recht trots op kunnen zijn.

De participatie met het netwerk kreeg vorm tijdens onder andere het kick-off diner, atelierssessies en verdiepende gesprekken. Hier werden ideeën gedeeld over wat cultuur en erfgoed voor Almelo kunnen betekenen. Deelnemers spraken over samenwerking, toegankelijkheid en het versterken van de creatieve infrastructuur. De betrokkenheid was groot, en al tijdens de bijeenkomsten ontstonden nieuwe verbindingen.

De participatie met jongeren vond onder meer plaats via gastlessen op het ROC. Daarnaast namen jongeren ook actief deel aan de bijeenkomsten voor het netwerk, waar zij hun perspectief inbrachten en meedachten over thema's als talentontwikkeling, ruimte om te creëren en de aansluiting bij de jongerencultuur. Hun input gaf waardevolle inzichten in nieuwe vormen van cultuur- en erfgoedbeleving.

Ook de participatie met de gemeenteraad kreeg een prominente plek. Tijdens meerdere mijlpaalsessies werd in open dialoog gereflecteerd op de inhoud en koers van de visie. Ook konden raadsleden deelnemen aan de diverse sessies met het netwerk. Op deze manier droegen zij bij aan het aanscherpen van de ambities.

Daarnaast was er ruimte voor participatie met inwoners, onder andere via een enquête. Deze input gaf een breed beeld van wat er leeft in de gemeente en hielp om de visie beter te laten aansluiten op de wensen, ervaringen en verwachtingen van inwoners. Juist deze inzichten zijn van grote waarde om cultuur en erfgoed te verankeren in het dagelijks leven van alle Almeloërs.

Deze visie vormt geen eindpunt, maar een vertrekpunt. Het participatieproces is een opmaat naar blijvende samenwerking tussen gemeente, netwerk en samenleving. Gezamenlijk bouwen we verder aan een sterke culturele- en erfgoedinfrastructuur. Hierin worden cultuur en erfgoed niet alleen behouden en versterkt, maar dragen ze ook actief bij aan ontmoeting, creativiteit en betrokkenheid. We streven naar een gemeente waar het bruist van de culturele- en erfgoedinitiatieven, waar makers en inwoners elkaar vinden, en waar reuring voelbaar is in wijken, pleinen en publiek toegankelijke ruimtes. Reuring als symbool voor levendigheid, energie en verbinding – een gemeente waar cultuur en erfgoed de motor zijn van een inspirerende, inclusieve en toekomstgerichte samenleving. Een overzicht van het gehele participatieproces is te vinden in bijlage 1.

5 | ONZE VISIE OP CULTUUR EN ERFGOED

Na een beschrijving van de bestaande kaders cultuur en erfgoed, het vorige beleid en de ontwikkelingen die spelen in het cultuur- en erfgoedveld, is het in dit hoofdstuk tijd om de visie te beschrijven en vooruit te kijken. De basis die in de afgelopen jaren gelegd is, combineren we in dit hoofdstuk met de ideeën en inbreng van iedereen die aanwezig was tijdens één van de bijeenkomsten of via de online enquête.

De cultuur- en erfgoedvisie van Almelo richt zich op het **versterken en verankeren van cultuur en erfgoed in de gemeente**. Dit zijn de vijf ambities voor de komende tien jaar:

1. Samenwerking en zichtbaarheid verstevigen

De eerste ambitie is het sterker maken van netwerken binnen de culturele sector en het vergroten van de toegankelijkheid van cultuur en erfgoed.

2. Cultureel erfgoed als vertrekpunt om verleden, heden en toekomst te verbinden

De tweede ambitie is het borgen, bewust worden, beschermen, benutten en beleven van cultureel erfgoed om als motor van verbinding en inspiratie te dienen.

3. Cultuur en erfgoed verwelkomen iedereen om te ervaren en te creëren

De derde ambitie is bevordering van een inclusief aanbod.

4. De openbare ruimte verrijken met cultuur en erfgoed

De vierde ambitie is dat cultuur en erfgoed bijdragen aan de Almelose identiteit, sociale cohesie en de ontwikkeling van de openbare ruimte als een levendige en toegankelijke plek voor iedereen.

5. Cultuur- en erfgoededucatie door ontwikkelen en vernieuwen

De vijfde ambitie is het versterken van cultuur- en erfgoededucatie binnen en buiten het onderwijs.

5.1 Samenwerking en zichtbaarheid verstevigen

Een sterk cultureel klimaat vraagt om een professionele aanpak en samenwerking. De gemeente heeft daarbij een rol als kennisverbinder en netwerkpartner om partijen samen te brengen en kennisuitwisseling te stimuleren. Ook wordt gekeken naar de relatie met andere overheden om regionale, landelijke en Europese kansen beter te benutten. **De samenwerking met culturele partners is van groot belang om cultuur en erfgoed breed toegankelijk en toekomstbestendig te houden.** Tot slot leggen we de focus op het verbeteren van de zichtbaarheid van cultuur en erfgoed door onder meer het verduidelijken en verbeteren van regels en subsidiekaders.

5.1.1 De gemeente pakt de rol van kennisverbinder en netwerkpartner

Samen kom je verder dan alleen. De gemeente heeft een belangrijke rol als kennisverbinder en netwerkpartner door culturele en maatschappelijke partijen bij elkaar te brengen en samenwerking te stimuleren. Financiële middelen zijn beperkt waardoor het extra belangrijk is om efficiënt en effectief gebruik te maken van beschikbare kennis, ervaring en middelen. Organisaties kunnen en moeten elkaar aanvullen en versterken. Een culturele instelling met een sterke educatieve tak kan bijvoorbeeld samenwerken met een organisatie met een breed publieksbereik zodat kennis en middelen optimaal worden ingezet. De gemeente biedt een platform voor verbinding en ondersteuning van initiatieven, organisaties en partijen. Door bruggen te slaan tussen culturele partners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, ontstaan nieuwe kansen die bijdragen aan een veerkrachtige cultuur- en erfgoedsector. Dit versterkt de culturele en erfgoed infrastructuur en zorgt ervoor dat cultuur en erfgoed een bredere impact hebben op maatschappelijke ontwikkelingen in het ruimtelijk en sociaal domein.

5.1.2 De gemeente werkt nauw samen met partners en deze versterken elkaar

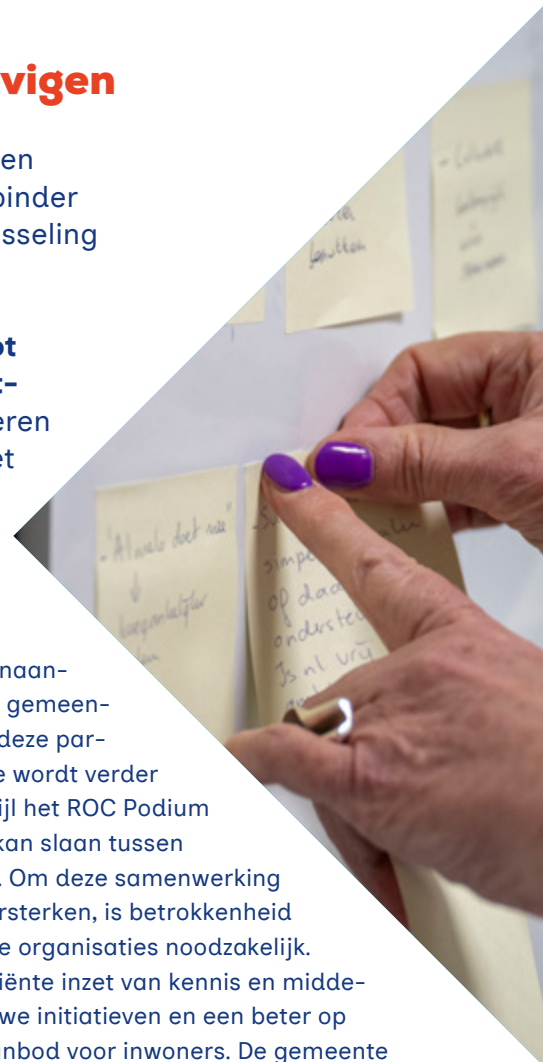
Een sterke culturele- en erfgoedinfrastructuur begint bij samenwerking. Elkaar kennen is elkaar versterken en daarom zet de gemeente in op het verbinden van partners via een 'koepeloverleg'. Hierin komen culturele organisaties structureel samen. Binnen dit overleg spelen verschillende organisaties een sleutelrol. De bibliotheek vervult een maatschappelijke en educatieve functie, terwijl theater Hof 88 en Metropool poppodium zorgen voor een breed podiumaanbod. Kaliber Kunstenschool stimuleert actieve cultuurparticipatie en talentontwikkeling en Studio15 biedt jongeren een plek om te experimenteren en creëren. Het Stedelijk Museum en Kunsthall Almelo dragen bij aan kunst- en erfgoedbeleving.

Actieve musea leveren een wezenlijke bijdrage aan de woonaantrekkelijkheid van de gemeente. De relatie tussen deze partijen en de gemeente wordt verder geïntensiveerd. Terwijl het ROC Podium Academie een brug kan slaan tussen cultuur en onderwijs. Om deze samenwerking tussen partijen te versterken, is betrokkenheid en toewijding van alle organisaties noodzakelijk. Dit resulteert in efficiënte inzet van kennis en middelen. Het leidt tot nieuwe initiatieven en een beter op elkaar afgestemd aanbod voor inwoners. De gemeente stimuleert deze verbinding en faciliteert het koepeloverleg.

5.1.3 De gemeente werkt nauw samen met medeoverheden

Een krachtig cultuur- en erfgoedbeleid vraagt om samenwerking op verschillende niveaus. Binnen de cultuurregio Twente hebben 14 gemeenten de afgelopen jaren een sterke samenwerking opgebouwd. Door periodiek overleg is er betere afstemming en sprake van gezamenlijke initiatieven. Dit heeft zowel inhoudelijk als financieel veel opgeleverd voor het culturele veld in Twente. Zo zijn er bijvoorbeeld Twentse maakplaatsen, waarin inwoners laagdrempelig kunnen experimenteren met kunst en technologie en creatieve broedplaatsen Twente, die ruimte bieden aan vernieuwende makers. De gemeente Almelo blijft zich actief inzetten voor deze samenwerking.

De provincie Overijssel speelt een belangrijke rol in onder andere de subsidiëring van cultuureducatie en erfgoed. Ook is er inhoudelijk veel kennis en kunde aanwezig als het gaat om het beschermen, beleven en benutten van erfgoed. Hier zet de gemeente Almelo in op het elkaar kennen en versterken van de samenwerking.

Op landelijk niveau zijn subsidies beschikbaar voor culturele programma's en innovatieve projecten. De gemeente blijft dit volgen om het in de toekomst structureel te kunnen gebruiken om het cultureel en erfgoedaanbod in Almelo te versterken.

Als onderdeel van Netwerkstad Twente is Almelo sinds 2005 aangesloten bij Eurocities, het belangrijkste Europese netwerk voor steden. Dit biedt kansen om kennis en inspiratie op te doen voor de rol van cultuur, sociale ontwikkelingen, versterking van de economie en duurzaamheid. De gemeente gaat Eurocities structureel gebruiken en sterker verbinden met de ambities. Daarnaast wordt de samenwerking met de European Textile Collectives Association verder verkend, waarin voormalige textielsteden zoals Kortrijk, Manchester, Tilburg en Terrassa samenwerken. Hier liggen mogelijkheden om ervaringen uit te wisselen en gezamenlijke projecten te ontwikkelen. Door actief in te zetten op deze Europese verbinding wordt een volgende stap gezet in de professionalisering en versterking van het cultuur- en erfgoedbeleid.

5.1.4 De communicatie van de gemeente is actief en duidelijk

De gemeente gaat de informatievoorziening over het cultuur- en erfgoedbeleid versterken. Op de gemeentelijke website komt een centrale plek waar inwoners en culturele organisaties eenvoudig toegang krijgen tot informatie over het cultuur- en erfgoedbeleid, subsidieregelingen en behaalde successen. Door het beleid helder toe te lichten, wordt inzichtelijk gemaakt welke doelen worden nagestreefd en hoe samen met partners wordt gewerkt aan een sterke culturele- en erfgoedsector. Daarnaast worden subsidieregelingen overzichtelijk gepresenteerd, inclusief duidelijk-

ke kaders en aanvraagprocedures. Tot slot worden succesverhalen gedeeld, zodat zichtbaar wordt welke initiatieven door het beleid mogelijk zijn gemaakt. Dit stimuleert nieuwe ideeën en versterkt het ambassadeurschap van inwoners en culturele makers.

5.1.5 De gemeente heeft effectieve en efficiënte subsidieregelingen

De huidige subsidies worden onder de loep genomen om een duidelijk, toegankelijk en effectief subsidiekader te formuleren. De gemeente wil beter onderscheid maken tussen structurele ondersteuning en tijdelijke impulsen. Daarnaast moeten de regels eenduidig en transparant zijn, zodat aanvragers precies weten wat ze kunnen aanvragen, waarom, wanneer de termijn voor aanvragen openstaat en langs welke criteria er keuzes gemaakt worden binnen het beschikbare budget. Dit helpt om zowel gevestigde instellingen als kleine (nieuwe) initiatieven en individuele makers toegang te geven tot de beschikbare middelen.

5.1.6 Het beleid wordt actief geëvalueerd en gemonitord

Goede monitoring en regelmatige evaluatie moeten zorgen voor een effectief cultuur- en erfgoedbeleid. Daarom moeten we in het uitvoeringsprogramma duidelijke en meetbare doelen formuleren. Zo kan beter worden gevolgd wat werkt en waar bijsturing nodig is. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de data en informatie die beschikbaar zijn vanuit Cultureel Overijssel in Kaart. Dit geeft inzicht in de effectiviteit van het beleid en draagt bij aan de kwaliteit van de uitvoering. Door systematisch en strategisch te monitoren, kunnen we tijdig inspelen op ontwikkelingen in de samenleving.

5.2 Cultureel erfgoed als vertrekpunt om verleden, heden en toekomst te verbinden

Cultureel erfgoed is geen keus! Cultureel erfgoed is waar wij als gemeenschap vandaan komen en is verweven met ons DNA en verhaal. Erfgoed is onmisbaar en overal aanwezig. Het omvat de (on)tastbare objecten die getuigenis zijn van de geschiedenis en identiteit van de Almelse cultuur, die ons onderscheidt en eigen maakt. Dit kunnen gebouwde en groene monumenten zijn, stads- en dorpsgezichten, de cultuurlandschappen en archeologische vondsten, oftewel materieel erfgoed. Maar ook archieven, collecties, tradities, ambachten, bepaalde gebruiken, gewoonten, verhalen en taal zijn onderdeel van cultureel erfgoed, zogenaamd roerend en immaterieel erfgoed.

Hoe wij als gemeenschap omgaan met deze schat aan cultuurhistorische parels, bepaalt hoe wij kunnen blijven genieten van de schoonheid van Almelo. En hoe wij deze overleveren aan de volgende generaties. Erfgoed wordt steeds integraler, een logisch gevolg vanuit de uitgangspunten van de nieuw ingevoerde Omgevingswet. Er vindt een kruisbestuiving plaats tussen tal van sectoren waarbij erfgoed als motor van verbinding en inspiratie kan dienen. Dit vraagt in een vroeg stadium om een optimale samenwerking op alle niveaus.

Samen zetten wij de rijkdom van Almelo in voor een bijzondere en aantrekkelijke plek om te wonen, werken en recreëren – nu en in de toekomst.

Om verleden, heden en toekomst te verbinden wordt ingezet op de borging en bewustwording en het beschermen, benutten en beleven van cultureel erfgoed.

5.2.1 Cultureel erfgoed wordt geborgd in samenwerking en beleid

De keten op orde

Om Almelo nu en in de toekomst vorm te kunnen geven, met behoud van ons cultureel erfgoed, is kennis en betrokkenheid van dat erfgoed van groot belang. Overal waar je kijkt is erfgoed. Aspecten van erfgoed zijn aanwezig in zowel ruimtelijke als sociale vraagstukken. Daarmee is het belegd bij verschillende domeinen binnen de gemeentelijke organisatie. Door de toenemende taken en complexiteit is het nog belangrijker geworden om de kennis en deskundigheid op niveau te hebben en de integrale samenwerking op orde te hebben. Structurele capaciteit op het gebied van cultureel erfgoed en actieve betrokkenheid en educatie van niet-erfgoedambtenaren zorgen voor meer kennis en deskundigheid. Dit begint met het borgen van cultureel erfgoed aan de voorkant in werkprocessen en erfgoeddeskundigen vroeg in het traject mee te laten praten en denken. Dit ‘erfgoedinclusief’ denken

en werken moet meer voeten aan de grond krijgen in Almelo. Ook het actief werken aan regionale, provinciale en landelijke samenwerking is hierin van betekenis.

De basis op orde

Door de nieuwe Omgevingswet en veranderingen in de omgang met cultureel erfgoed, moet het erfgoedbeleid van de gemeente worden aangescherpt. Kennis over het ontstaan en de ontwikkeling van onze stad en dorpen, en de cultuurhistorische waarden in de gemeente, vormen de basis voor dit erfgoedbeleid. Het ontbreken van een stevige verankering van cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving maakt dat cultureel erfgoed kwetsbaar is. Door in beleid op te nemen wat cultuurhistorisch waardevol is, kan erfgoed niet ‘over het hoofd’ worden gezien en kan worden gewerkt aan oplossingen die passen of aansluiten bij Almelo. Dit begint bij cultureel erfgoed op te nemen als bouwsteen in de Omgevingsvisie en door passende beleidsinstrumenten te ontwikkelen.

5.2.2 De bewustwording van de waarde van cultureel erfgoed wordt gestimuleerd

Levend erfgoed

Het belangrijkste instrument tot behoud van erfgoed is het creëren van publieke en politieke bewustwording en draagvlak. ‘Onbekend maakt onbemind’ is nog altijd van toepassing. Als de gemeenschap begrijpt hoe de stad, dorpen en het landschap zijn ontstaan, wordt de betrokkenheid ten aanzien van erfgoed vergroot

en het draagvlak voor behoud ervan gestimuleerd. Erfgoed is bij uitstek een onderwerp dat veel mensen raakt en interesseert, zolang het maar zichtbaar is. Door te investeren in de toegankelijkheid en ontsluiting van erfgoed krijgt erfgoed meer betekenis voor de samenleving van nu.

Erfgoed als rinkelende kassa

Cultureel erfgoed is niet alleen van belang voor het erfgoed zelf, maar heeft ook een belangrijke economische waarde. Cultureel erfgoed draagt bij aan de historische gelaagdheid, identiteit en sfeer van Almelo. Door de kwaliteiten van de stad en dorpen te benutten en uit te dragen, wordt Almelo een sterk 'merk': een stad vol gastvrijheid en een tikje rebels waar het heerlijk wonen, werken en recreëren is. Door de krachten van cultureel erfgoed, cultuur, vrijetijdseconomie en citymarketing te bundelen, kunnen we de aantrekkelijkheid en reuring van Almelo verhogen voor onze inwoners, bezoekers en bedrijven.

5.2.3 Cultureel erfgoed wordt beschermd voor de toekomst

Erfgoed als kernwaarde voor omgevingskwaliteit Cultureel erfgoed maakt onderdeel uit van de omgevingskwaliteit, dat kortweg ruimtelijke kwaliteit combineert met milieu- en maatschappelijke aspecten. Om de herkenbaarheid van Almelo nu en in de toekomst te garanderen is het van belang om de eigen identiteit van de plek als vertrekpunt en inspiratiebron te nemen. Dit geldt voor de bestaande leefomgeving, maar ook voor de leefomgeving en de kwaliteit die nu wordt gecreëerd en toegevoegd – het erfgoed van de toekomst. Door cultureel erfgoed aan de voorkant een plek te geven in transformatie- en ontwikkelingsopgaven krijgt het erfgoed een nieuwe toekomst. 'Behoud door ontwikkeling' laat ruimte voor een zinvolle en herkenbare nieuwe laag en betekenis. De onderlinge afstemming en het integraal borgen van cultureel erfgoed moeten zorgen voor een afgewogen belangenafweging en het waarborgen van de omgevingskwaliteit.

5.2.4 Cultureel erfgoed wordt benut als middel voor maatschappelijke vraagstukken

Erfgoed als bouwsteen

Kennis uit het verleden kan bijdragen aan inventieve oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Of het nu gaat om woningbouw, energieopgaven, landbouwtransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit of leefbaarheid – erfgoed kan als bron van inspiratie dienen. De bijzondere verhalen uit het verleden geven lessen voor de toe-

komst om het beter of anders te doen en kunnen op verschillende manieren een belangrijke kwaliteitsimpuls geven. Door vanuit cultureel erfgoed maatschappelijke opgaven aan te vliegen wordt erfgoed ingezet om Almelo toekomstbestendig te maken met gebiedseigen oplossingen. De identiteit en het verhaal van de plek zijn dan een motor van verbinding en inspiratie.

5.2.5 Cultureel erfgoed wordt beleefd in het dagelijks leven

De kracht van de gemeenschap

Het Verdrag van Faro stelt de mens en de samenleving centraal en hún relatie met erfgoed. Het roept op om cultureel erfgoed in dienst te stellen van de samenleving en om publieksbereik en participatie van inwoners te bevorderen. De gemeente wil de kracht van de samenleving benutten. Lokale kennis is goud waard! Veel vormen van erfgoed kunnen behouden worden door de inwoners die zich daarvoor inspannen of het ambacht uitoefenen. Veel evenementen kunnen plaatsvinden door de vrijwilligers die daarbij ondersteunen en de ondernemers die daarin investeren. Om de samenleving duurzaam te betrekken bij het erfgoed, is het noodzakelijk om niet alleen te investeren in de eigenaren, maar ook in de vrijwilligers en organisaties en bovenal de jeugd. Dit draagt bij aan de betrokkenheid van de gemeenschap en zorgt ervoor dat verschillende perspectieven, kennis en creativiteit direct op tafel komen.

De rol van de gemeente

De gemeente wil een spil in de lokale erfgoedsector blijven vormen en ziet een rol als verbinder, netwerker en facilitator. De gemeente stimuleert onder meer monumenteneigenaren en initiatiefnemers van lokale initiatieven rondom erfgoed. De schat aan cultuurhistorische parels houden wij als gemeenschap samen in stand. Het zorgen voor monumenten en het beleven van cultureel erfgoed brengt een gevoel van identiteit en verbondenheid met de omgeving. Door eigenaren en kleine initiatieven een duwtje in de rug te geven, kan het verschil worden gemaakt.

5.3 Cultuur en erfgoed verwelkomen iedereen om te ervaren en te creëren

In deze paragraaf staat de ambitie centraal om cultuur en erfgoed toegankelijk te maken voor iedereen in Almelo. **Cultuur en erfgoed moeten een onmiskenbaar onderdeel zijn van het dagelijks leven.** Inclusie draagt er aan bij dat cultuur en erfgoed voor iedereen bereikbaar zijn, ongeacht achtergrond, leeftijd of sociaaleconomische situatie.

Dit betekent dat culturele instellingen, evenementen en activiteiten toegankelijk moeten zijn, podiumkunsten verbinden en dat er ruimte moet zijn voor jonge makers en amateurkunstverenigingen. Zowel grote instellingen als kleine initiatieven moeten gestimuleerd worden omdat zij bijdragen aan een divers en verrassend cultuur- en erfgoedaanbod. Daarmee wordt het aanbod versterkt en de culturele diversiteit van de gemeente zichtbaar gemaakt. De gemeente zorgt ervoor dat de gemeentelijke kunstcollectie meer zichtbaar wordt in de samenleving. Tot slot wordt het nieuwe evenementenbeleid een helder kader voor culturele- en erfgoedactiviteiten in de stad.

5.3.1 Podiumkunsten verbinden in Almelo

Podiumkunsten versterken de sociale cohesie en culturele participatie in Almelo. Door een toegankelijk en gevarieerd aanbod te bieden, zowel voor professionele makers en amateurkunstenaars, dragen theater Hof 88 en Metropool bij aan een levendig cultureel klimaat. De ambitie is om podiumkunsten verder te ontwikkelen als middel voor ontmoeting, talentontwikkeling en maatschappelijke verbinding. Hiermee verwelkomen cultuur en erfgoed iedereen om te ervaren en te creëren.

5.3.2 (Amateur)verenigingen, makers en vrijwilligers floreren in onze gemeente

(Amateur)kunstverenigingen, makers en vrijwilligers vormen een belangrijk onderdeel van het culturele leven in Almelo. Zij zorgen voor verbinding, talentontwikkeling en reuring. De gemeente wil de samenwerking tussen deze verenigingen en professionele makers versterken zodat zij elkaar gaan aanvullen en ondersteunen. Door netwerken te stimuleren en successen te delen, kunnen verenigingen en organisaties optimaal gebruikmaken van elkaars kennis en expertise. Dit resulteert in een efficiënter gebruik van ruimtes en middelen en biedt nieuwe kansen voor gezamenlijke projecten en initiatieven. Het doel is om een sterk cultureel ecosysteem te creëren waarin (amateur) kunstenaars kunnen ontwikkelen en hun plek in de gemeente behouden.

5.3.3 De gemeente stimuleert jonge makers om zich creatief te uiten

Jonge makers zijn de toekomst van het culturele leven in Almelo. Zonder nieuwe aanwas en talent komt de creatieve sector onder druk te staan. Daarom zet de gemeente zich in om bestaande faciliteiten, zoals de ROC Podium Academie en creatieve broedplaatsen – denk aan Studio15 – te behouden en verder te ontwikkelen. Deze plekken bieden jongeren onderwijs en begeleiding, maar ook ruimte om hun talenten te ontdekken en ontplooien. Samen met deze partners onderzoekt de gemeente hoe jonge makers beter ondersteund kunnen worden, zodat zij zich kunnen ontwikkelen en een actieve bijdrage kunnen leveren aan een dynamisch cultureel klimaat in Almelo.

5.3.4 Jongeren nemen actief deel aan cultuur- en erfgoedactiviteiten

Cultuurparticipatie onder jongeren is enorm belangrijk voor het bevorderen van creativiteit en persoonlijke ontwikkeling. Het biedt jongeren de kans om zichzelf uit te drukken, nieuwe talenten te ontdekken en hun horizon te verbreden. Door het aanbod voor jongeren te vergroten en door initiatieven zoals de Kaliber Kunstenschool en creatieve broedplaats Studio15, ontstaat er een inspirerende omgeving waar jongeren hun creatieve vaardigheden kunnen ontwikkelen. Het uitbreiden van dit soort plekken zorgt voor meer ruimte voor experimenten en samenwerking, wat de creativiteit bevordert en nieuwe kansen biedt voor jong talent. Cultuurparticipatie draagt bij aan een actieve en betrokken houding van jongeren in de samenleving en versterkt hun gevoel van eigenwaarde en verbondenheid. Stimuleren van deze participatie helpt om de culturele- en erfgoed sector te vernieuwen en het heeft een positieve invloed op de sociale en persoonlijke ontwikkeling van jongeren in Almelo.

5.3.5 Kleine cultuur- en erfgoed-initiatieven hebben actief een plek in het cultuuraanbod

Kleine initiatieven (< 5.000 euro) zijn belangrijk voor het culturele leven in Almelo. Ze zorgen voor vernieuwing, brengen mensen samen en maken cultuur en erfgoed toegankelijk voor een breed publiek. De gemeente ondersteunt deze initiatieven op passende wijze. Hiermee krijgen initiatieven een stimulans om zelf culturele en erfgoedactiviteiten op te zetten.

5.3.6 De gemeentelijke kunstcollectie wordt meer onderdeel van de samenleving

Momenteel wordt de gemeentelijke kunstcollectie niet actief gebruikt of ingezet voor het maatschappelijk belang. De gemeente Almelo zet er op in om de kunstcollectie opnieuw onderdeel te maken van de Almelse samenleving. De gehele of een gedeelte van de kunstcollectie wordt geschonken of in bruikleen gegeven aan het Stedelijk Museum Almelo. Hierdoor wordt de kunst weer zichtbaar in de gemeente en kunnen inwoners en toeristen genieten van het creatieve erfgoed van Almelo. Dit biedt de mogelijkheid om het Stedelijk Museum verder te versterken. Voor werken die niet passen binnen hun collectie wordt gezocht naar andere mogelijkheden om deze beschikbaar te stellen aan de Almelse samenleving.

5.3.7 Evenementen dragen bij aan de kwaliteit en aantrekkingskracht van de gemeente

Evenementen zijn belangrijk binnen het culturele en sociale leven van Almelo. Ze brengen mensen samen, versterken de identiteit van de gemeente en dragen bij aan de lokale economie. In het verleden heeft de gemeente veel evenementen ondersteund, maar door beperkte middelen is het niet langer mogelijk om alle initiatieven financieel te ondersteunen. Daarom wordt de inzet gericht op een kleiner aantal evenementen met een grotere toegevoegde waarde. Dit betekent dat de gemeente bewust investeert in activiteiten die niet alleen bijdragen aan cultuur en erfgoed maar ook aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van Almelo. Door heldere keuzes te maken en samen te werken met organisatoren wordt een nieuw evenementenbeleid ontwikkeld. Dit beleid moet ervoor zorgen dat beschikbare middelen effectief worden ingezet en evenementen optimaal bijdragen aan de culturele dynamiek van de stad.

5.4 De openbare ruimte verrijken met cultuur en erfgoed

Een bloeiend cultureel en erfgoedklimaat vraagt allereerst om passende en inspirerende locaties. Daarom onderzoekt de gemeente hoe de verschillende culturele functies samen kunnen worden gebracht onder één dak of meerdere daken. Dit moet de samenwerking en toegankelijkheid versterken.

Daarnaast bekijkt de gemeente de nut en noodzaak van het updaten van de huidige huisvesting van culturele instellingen. Naast vaste locaties is er behoefte aan fysieke ruimte, waar kunstenaars en cultuurinitiatieven de vrijheid krijgen te creëren, vernieuwen en experimenteren. Daarnaast speelt de gemeente in op placemaking: **het benutten van openbare en tijdelijke ruimtes voor culturele en erfgoedactiviteiten, zodat cultuur en erfgoed zichtbaar en toegankelijk zijn in de hele gemeente.** Dit geeft plek aan kunst, cultuur en erfgoed en geeft reuring aan de stad en haar dorpen.

5.4.1 De gemeente zorgt voor toekomstbestendige huisvesting voor haar culturele voorzieningen

Veel culturele instellingen in Almelo hebben verouderde gebouwen die niet meer voldoen aan de huidige eisen. Dit zorgt voor problemen met toegankelijkheid, duurzaamheid en functionaliteit. De gemeente Almelo streeft naar kwalitatieve en toekomstbestendige huisvesting voor haar culturele voorzieningen. Dit is van belang voor de kwaliteit van de culturele voorzieningen en het kan de economische en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente verbeteren. Daarom wordt ingezet op integrale samenwerking tussen het ruimtelijke en sociale domein van de gemeente. Ook wordt ingezet op actieve betrokkenheid van de culturele partners. Dit vraagt een gedegen verkenning en wordt daarom onderzocht. De uitkomsten van dit onderzoek worden uitgewerkt in een bidbook voor cultuur.

Dit huisvestingsvraagstuk kan op twee manieren vormgegeven worden. Allereerst het creëren van een nieuwe accommodatie waarin culturele partijen samenkomen in de vorm van 'cultuur onder één dak'. Of bestaande locaties worden aangepast naar de huidige tijd en mogelijke verhuizing van culturele voorzieningen, ofwel 'cultuur onder meerdere daken'. Hieronder is meer informatie te vinden over beide mogelijkheden.

Cultuur onder één dak

De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om cultuur en erfgoed meer onder één dak te brengen zodat er een sterke en toegankelijke culturele infrastructuur

ontstaat. De gemeenteraad heeft met de aangenomen motie '1 cultureel centrum' de wens uitgesproken om cultuur een stevigere plek te geven in de stad. Dit sluit aan bij de gesprekken met culturele organisaties en andere partijen over de huisvesting tijdens het proces van het opstellen van de nieuwe Cultuur- en Erfgoedvisie. Om de mogelijkheden in kaart te brengen, wordt in 2025 een bidbook cultuur ontwikkeld. In dit proces wordt met bedrijven, culturele instellingen en andere belanghebbenden onderzocht welke fysieke plekken geschikt kunnen zijn voor een cultureel centrum. Ook wordt gekeken naar de haalbaarheid en meerwaarde van zo'n centrum voor de gemeente Almelo. Hierbij hebben verschillende bedrijven aangegeven mee te willen denken en bijdragen omdat een levendige cultuur- en erfgoedsector de aantrekkelijkheid van de stad vergroot en helpt om talent aan te trekken en behouden.

Cultuur onder meerdere daken

Als uit de besluitvorming rondom het bidbook cultuur blijkt dat een gezamenlijk cultureel centrum geen wenselijke optie is, zal de gemeente samen met de culturele instellingen een plan opstellen om op de bestaande locaties of nieuwe locaties het cultuuraanbod voor de toekomst een plek te geven. Dit vraagt een zorgvuldige afweging binnen de beschikbare middelen en mogelijkheden. Prioriteiten moeten worden gesteld: welke aanpassingen zijn het meest urgent en hoe kunnen we elkaar versterken?

De gemeente speelt hierin een coördinerende rol door de betrokken partijen samen te brengen en ondersteunen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking tussen de eenheden en teams cultuur, financiën, stedelijke ontwikkeling, erfgoed en vastgoed. Deze integrale samenwerking draagt zorg voor een haalbaar en goed ingepaste aanpak.

5.4.2 De gemeente faciliteert broedplaatsen voor cultuur en erfgoed

Er is in Almelo een groeiende behoefte aan fysieke ruimte, waar creatieve makers, jongeren en maatschappelijke en culturele instellingen gebruik van kunnen maken om te experimenteren en innoveren. Op dit moment is er slechts een beperkt aantal plekken, terwijl de vraag toeneemt. Verspreid door de gemeente worden extra broedplaatsen voor cultuur en erfgoed gecreëerd. Deze broedplaatsen zijn belangrijk voor makers en dragen bij aan inclusie en participatie. Door laagdrempelige ruimtes te bieden komen meer inwoners in contact met kunst, cultuur en erfgoed ongeacht achtergrond of ervaring. Dit versterkt de sociale samenhang en maakt cultuur toegankelijker voor iedereen. Zo kunnen zij bijvoorbeeld makkelijker naar een cursus van de bibliotheek of een workshop van een kunstenaar. Er wordt gekeken hoe dit ruimtelijk kan worden ingepast. Dit kan bijvoorbeeld door bestaande locaties, zoals gemeentelijke wijkaccommodaties, te gebruiken. Ook het gebruik van tijdelijke locaties in openbare ruimtes voor cultuur en erfgoed is een mogelijkheid (placemaking).

5.4.3 De gemeente benut de publiek toegankelijke ruimte voor cultuur en erfgoed

Placemaking maakt de gemeente levendiger door cultuur en erfgoed een zichtbaarder plek in de openbare ruimte te geven. Dit sluit aan bij de behoefte aan cultuur- en erfgoedlabs. Het is daarbij belangrijk om zowel binnen- als buitenruimtes te gebruiken voor kunst, cultuur en erfgoed zodat deze toegankelijk en beleefbaar worden voor iedereen. Het aanwijzen van plekken van herinnering moet ervoor zorgen dat de geschiedenis van een herinnering in leven blijft. De gemeente stelt zich constructief op bij dit soort initiatieven en zoekt een balans tussen een open houding en het wettelijke kader. Door ruimte te geven aan deze initiatieven ontstaat een dynamische stad waar cultuur, erfgoed en het dagelijks leven samenkomen.

5.5 Cultuur- en erfgoededucatie door ontwikkelen en vernieuwen

De gemeente Almelo zet zich in voor een sterk educatief en cultureel aanbod. De bibliotheek en Kaliber kunstenschool spelen hierin een centrale rol als plek voor kennis, ontmoeting en ontwikkeling. Daarnaast biedt het Kunst- en Educatie Platform Almelo (KEPA) een structureel aanbod op het gebied van cultuur- en erfgoededucatie. Tevens zetten we op cultuur- en erfgoededucatie op het voortgezet onderwijs.

Door samenwerking tussen scholen, culturele instellingen en erfgoedorganisaties wordt educatie toegankelijk en inspirerend.

Daarnaast bekijkt de gemeente de nut en noodzaak van het updaten van de huidige huisvesting van culturele instellingen. Naast vaste locaties is er behoefte aan fysieke ruimte, waar kunstenaars en cultuurnitiatieven de vrijheid krijgen te creëren, vernieuwen en experimenteren. Daarnaast speelt de gemeente in op placemaking: het benutten van openbare en tijdelijke ruimtes voor culturele en erfgoedactiviteiten, zodat cultuur en erfgoed zichtbaar en toegankelijk zijn in de hele gemeente. Dit geeft plek aan kunst, cultuur en erfgoed en geeft reuring aan de stad en haar dorpen.

5.5.1 De bibliotheek speelt een verbindende rol in de samenleving

De bibliotheek speelt een essentiële rol in de samenleving, met een focus op geletterdheid, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen. De gemeente werkt nauw samen met de bibliotheek om deze doelen te realiseren. In lijn met het Bibliotheekconvenant 2024-2027 zet de bibliotheek Almelo zich in voor drie actuele maatschappelijke opgaven.

Ten eerste draagt de bibliotheek bij aan een geletterde samenleving door leesplezier te bevorderen, vooral onder kinderen en jongeren. Initiatieven zoals automatisch lidmaatschap, de Bibliotheek op school en een uitgebreid leesaanbod helpen om leesachterstanden te voorkomen en te verkleinen. We vinden het aanpakken van laaggeletterdheid van groot belang, ook voor (jong-)volwassenen. Zo kan iedereen – van jong tot oud – gestimuleerd worden om te lezen en hun taalvaardigheid te ontwikkelen.

Daarnaast ondersteunt de bibliotheek inwoners in de digitale samenleving. Via Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's), samenwerking met scholen en programma's rondom democratie en burgerschap helpt de bibliotheek mensen om digitaal vaardiger en maatschappelijk betrokken te worden. Ook de betrokkenheid van jongeren bij de bibliotheek is van groot belang. Door hen actief te betrekken bij

programmering, zoals leesclubs, gaming-evenementen en mediaworkshops, wordt de bibliotheek een aantrekkelijke plek waar zij graag komen en zich kunnen ontwikkelen. Door inspraakmogelijkheden en jongeren een stem te geven in het aanbod, blijft de bibliotheek aansluiten bij hun interesses en behoeften.

Tot slot biedt de bibliotheek een laagdrempelige leeromgeving voor alle leeftijden. Door te investeren in taalhuizen, educatieve programma's en samenwerking met de gemeenschap, wordt blijvende ontwikkeling gestimuleerd. Als de bibliotheek sterker verankerd wordt in de wijken, krijgen meer inwoners de kans om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen. En de betrokkenheid bij de bibliotheek wordt zo vergroot. Een robuuste bibliotheek met voldoende middelen en expertise is hierin cruciaal.

5.5.2 Het KEPA verbindt de jeugd aan cultuur en erfgoed

Kunst en Educatie Platform Almelo (KEPA) zet zich in voor structurele aandacht voor cultuureducatie en brede talentontwikkeling binnen het primair onderwijs. KEPA onderschrijft de competenties van cultuuronderwijs en streeft ernaar om alle leerlingen van Almelse basisscholen hiermee in contact te brengen. De gemeente zet in op een vergelijkbare structuur voor het voortgezet onderwijs in Almelo.

Bovenschools Cultuur Coördinator (BCC-er) coördineert KEPA en fungeert als verbindende schakel.

Door samenwerking tussen scholen, culturele instellingen zoals de bibliotheek Almelo, Kaliber Kunstenschool, het Stedelijk Museum Almelo en de gemeente binnen KEPA, worden beleid, vraag en aanbod goed op elkaar afgestemd. Het cultuureducatieplan wordt steeds voor vier jaar vastgesteld en gefinancierd door de provincie Overijssel, de gemeente en de basisscholen. Dit zorgt voor een stabiele basis voor kwalitatief en toegankelijk cultuur- en erfgoedonderwijs in Almelo.

6 | FINANCIEEL KADER

De Cultuur- en Erfgoedvisie brengt geen extra kosten met zich mee buiten de reguliere budgetten die beschikbaar zijn gesteld voor de taakvelden binnen kerntaak 5 sport, cultuur en recreatie. Hierbij wordt rekening gehouden met het financiële uitgangspunt in de perspectiefnota en begroting dat structurele lastenuitzetting moet worden opgevangen door een structurele besparing of structurele inkomstenverhoging.

Aangezien de ambities in de Cultuur- en Erfgoedvisie hoger zijn dan de financiële middelen die beschikbaar zijn, moeten extra kosten worden gedekt uit bijvoorbeeld externe bronnen. De specifieke verdeling qua kosten voor de uitvoering van de Cultuur- en Erfgoedvisie worden op een later moment expliciet vermeld in een onderliggend uitvoeringsprogramma. Dat kan betekenen dat de kosten binnen de huidige taakvelden anders verdeeld worden dan momenteel het geval is. Er wordt ook gekeken welke financieel integrale koppelkansen kunnen worden benut en prioriteiten concreet kunnen worden gemaakt. Mocht er in de uitvoering vraag ontstaan naar tijdelijke dan wel structurele impulsen ten behoeve van specifieke beleidsactiviteiten dan zal dit ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Overzicht begroting cultuur en erfgoed

Lasten per taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2,689	2,621	2,621	2,621
5.4 Musea	55	55	55	55
5.5 Cultureel erfgoed	56	56	56	56
5.6 Media	2,352	2,352	2,217	2,217

Van visie naar uitvoering

Deze Cultuur- en Erfgoedvisie schept het toekomstbeeld van cultuur en erfgoed in onze gemeente en geeft richting aan het beleid en straks de uitvoering. Met deze visie maken we bewust onderscheid tussen de koers die we gaan varen en de concrete stappen die daarvoor nodig zijn. Deze cultuur- en erfgoedvisie biedt het lange termijnperspectief, terwijl de uitwerking vorm krijgt in een uitvoeringsprogramma. Na vaststelling van de visie wordt deze vertaald in een uitvoeringsprogramma waarin de ambities worden omgezet naar specifiek beleid en gerichte acties. Dit uitvoeringsprogramma zet daarbij in op meetbare doelen, prioriteiten en heldere randvoorwaarden.

7 | BIJLAGEN

Bijlage 1. Overzicht participatieproces

Samen met de stad

De nieuwe cultuur- en erfgoedvisie maken we samen met de stad: inwoners, grote en kleine culturele en erfgoedpartners, studenten, creatievelingen, kunstenaars, professionals en amateurs, podia, ondernemers, iedereen die zich aangetrokken voelt tot cultuur en erfgoed in de gemeente Almelo, het college en de gemeenteraad. Voor het proces stelden we een tijdlijn met mijlpalen op (bijlage 2). In deze tijdlijn komen de samenwerking met het culturele- en erfgoedveld, de inhoud en het bestuurlijke proces samen. Hieronder wordt per mijlpaal het proces kort beschreven hoe wij samen de visie op cultuur en erfgoed creëerden.

9 april 2024 Kick-off gemeenteraad

Dinsdagavond 9 april 2024 vond de startbijeenkomst met de gemeenteraad plaats waarin het proces van de cultuur- en erfgoedvisie op hoofdlijnen werd geschetst. Op interactieve manier, via Mentimeter, maakten we als politiek, bestuur, cultuur- en erfgoedveld kennis met elkaar. Vervolgens gingen we het gesprek aan over cultuur en erfgoed in Almelo. Hierbij werden al concrete ideeën benoemd, en er werd input geleverd voor een toekomstbeeld op hoofdlijnen over cultuur en erfgoed in Almelo.

Tijdens de startbijeenkomst gaf een aantal raadsleden aan dat zij een actieve rol wilden spelen in het proces naar de nieuwe visie. Deze raadsleden en ambtenaren zijn tijdens het proces een aantal keren in open gesprekken samengekomen. Deze gesprekken waren informatief en reflectief.

9 oktober 2024 Cultuur en erfgoed kick-off diner

Ruim 80 creatievelingen, denkers, doeners en geïnteresseerden uit het erfgoed- en cultuurveld hebben in een eerste bijeenkomst hun ideeën gedeeld over hoe de nieuwe erfgoed- en cultuurvisie in Almelo eruit moet komen te zien. Dit gebeurde tijdens het kick-off diner op 9 oktober 2024. Zij deelden hun ideeën over erfgoed, cultuur, jong talent, cultuur onder één dak en wat er in de nieuwe visie moet komen. Samenwerking, elkaar weten te vinden en toegankelijkheid waren veelgehoorde wensen. Ter plekke werden gelijk de nodige verbindingen gelegd.

25 oktober 2024 Eerste mijlpaalsessie gemeenteraad

Alle input uit het kick-off diner is gebundeld in een

eerste 'opbrengstdocument'. In dit document stonden voorzichtige schetslijnen en kleuren die we ontdekten in aanloop naar de nieuwe cultuur- en erfgoedvisie. Deze input werd enerzijds gebruikt als voorbereiding en tussenstand voor de eerste mijlpaalsessie met de gemeenteraad op 25 oktober 2024. Anderzijds voor de eerste ronde atelierssessies op donderdag 30 januari 2025. Tijdens deze mijlpaalsessie kon de gemeenteraad reageren op het opbrengstdocument, feedback geven en vragen stellen.

Najaar 2024 Stappen tussen kick-off diner en eerste atelierssessie

We zijn ons ervan bewust dat (nog) niet iedereen op sessies zoals het kick-off diner afkomt. We zoeken ook proactief stakeholders op. In voorbereiding op de eerste atelierssessie is daarom een enquête onder inwoners gehouden. Ook hebben wij gastlessen gegeven bij studenten van het ROC Almelo (Poppodium Academie) en zijn gesprekken gevoerd met diverse organisaties binnen en buiten het cultuur- en erfgoednetwerk. Alle opgehaalde input, bestaande wetgeving en ontwikkelingen geven kaders en houvast voor de nieuwe visie.

30 januari 2025 Eerste atelierssessie

Donderdag 30 januari 2025 was de eerste ronde atelierssessies voor de cultuur- en erfgoedvisie. Tijdens het kick-off diner in oktober 2024 hebben we samen gedroomd en een eerste richting geschetst voor onze Cultuur- en Erfgoedvisie. Dit is tijdens de eerste atelierssessies concreter gemaakt door speerpunten en ambities per thema op te halen. We hebben dit gedaan voor vijf thema's:

- Cultuur en erfgoed voor iedereen,
- Kunst,
- Educatie (inclusief bibliotheek en talentontwikkeling),
- Cultureel Erfgoed
- Huisvesting

De opbrengsten zijn opgenomen in een ambitie- en speerpuntendocument.

25 februari 2025 Tweede mijlpaalsessie gemeenteraad

Tijdens de tweede mijlpaalsessie met de gemeenteraad stond het ambitie- en speerpuntendocument centraal. Ook wel de 'basisschildering' van de Cultuur- en Erfgoedvisie. Dit document deelden we als tussenstand. De gemeenteraadsleden konden hierop reageren, feedback geven en vragen stellen.

26 maart 2025 Tweede ateliersessie

Met de aanvullingen vanuit de gemeenteraad maakten we van de basisschildering een conceptversie van de visie. Deze is op woensdag 26 maart 2025 tijdens de tweede ateliersessie samen met de aanwezigen omgezet in een echt schilderij. Alle aanwezigen reflecteerden op de inhoud, vulden aan waar nodig en zetten de laatste puntjes op de i. Concreet betekent dit dat we de Cultuur- en Erfgoedvisie gereed gemaakt hebben voor het formele besluitvormingsproces van de gemeenteraad. Op 6 mei 2025 presenteren we de nieuwe cultuur- en erfgoedvisie aan de gemeenteraad.

Najaar 2025 Cultuur en Erfgoed Werkplaats

Naast participatie met het netwerk was ook participatie met de ambtelijke organisatie een belangrijk onderdeel in het creëren van de geactualiseerde Cultuur- en Erfgoedvisie. Zo werden diverse sessies met interne collega's georganiseerd om voor de juiste integrale verbindingen op visie niveau te zorgen. De ambities uit de visie worden vertaald naar concrete acties en doelstellingen in een uitvoeringsprogramma. Ook in het toekomstige uitvoeringsprogramma staat integrale samenwerking centraal. Cultuur en erfgoed zijn immers van ons allemaal en gaan door (bijna) alle beleidsdomeinen heen. We willen interne collega's inspireren om cultuur en erfgoed in de volle breedte te zien en te gebruiken. Van 'anders kijken' naar 'anders werken'. Samenwerken is hierin de sleutel tot succes. Cultuur en erfgoed kunnen bijdragen aan de oplossingen van onze huidige en langjarige opgaven. In het najaar van 2025 organiseren we een Cultuur- en Erfgoedwerkplaats waarin we ontdekken hoe we dit gezamenlijk kunnen doen, waar interessante samenwerkingsmogelijkheden zitten en hoe dit kan worden aangepakt. Collega's van het Oversticht ondersteunen ons hierbij.

Bijlage 2. Vijf kernwaarden als vertrekpunt

Vanuit het interactieve participatieproces kwam een aantal kernwaarden steeds naar voren. Deze gedeelde waarden vormen de basis voor de samenwerking en voor de manier waarop we met elkaar omgaan in de uitvoering van de Cultuur- en Erfgoedvisie.

We gebruiken de volgende vijf V's:

Verwelkomen

- Een open stad voor iedereen uit de gemeente Almelo en daar buiten die wil meedoen aan het culturele en erfgoed- leven;
- Toegankelijkheid van cultuur en erfgoed op fysiek, sociaal / emotioneel en financieel vlak.
- Jong en oud met elkaar in contact brengen, maar ook hun eigen podia laten creëren

Verbinden

- Gebruik maken van elkaars kennis en kunde in de gemeente en in de regio;
- Verbindingen tussen cultuur- en erfgoedorganisaties ten aanzien van programmering;
- Fysieke ruimte voor kruisbestuiving.

Verstevigen

- We zijn trots op Almelo en willen graag laten zien wat er is en waar wij voor staan;
- Positionering van de historie van Almelo, Aadorp en Bornerbroek;
- Vergroten van kennis over de eigen gemeente.

Verrijken

- Gebruik maken van de diversiteit in de gemeente;
- Verschillende culturele gemeenschappen hebben een plek in Almelo en worden meer gezien, met oog voor uitwisseling.

Vernieuwen

- Ruimte bieden aan nieuwe ideeën en initiatieven;
- Binnen bestaande activiteiten, maar ook nieuwe initiatieven stimuleren;
- Fysieke creatieve broedplaatsen;
- Stimuleren en financieren innovatie.

**DIT IS EEN UITGAVE VAN
DE GEMEENTE ALMELO**

www.almelo.nl of bel 0546 54 11 11